

Otázka: Pedagogika jako věda

Předmět: Společenské vědy

Přidal(a): weru

Pedagogika je věda, která zkoumá výchovný proces jako jeden z nejvýznamnějších jevů, zkoumá výchovu jako záměrnou činnost, která jedince formuje, zkoumá vývoj výchovy, vzdělávací proces, jeho principy, metody a organizační formy.

Pedagogika je úzce spjata s praxí.

Vědecký jazyk pedagogiky se blíží nevědeckému normálnímu jazyku, a proto jsou pedagogická díla srozumitelná jak pedagogům, tak i širší společnosti.

Pedagogika vznikla z praktického důvodu.

V počátcích lidské společnosti – pravěku byly mezilidské vztahy jednoduché. Člověk žil v souladu s přírodou, lovil zvířata, žil v jeskyních později v obydlích. Tito lidé se nevzdělávali, ale předávali si vědomosti z generace na generaci.

Mladí se učili nápodobou starších, dodržovali jejich zvyky, obřady, rituály a tradice. Později se ale určité znalosti staly výsadou pouze majetných.

S přílivem většího množství informací se musel člověk orientovat ve složitějším prostředí a výchova se musela lépe organizovat.

Výchova je stará tak jako lidstvo. Věda o výchově ale vznikla až v novověku.

Pojmenování pedagogika vzniklo podle antického slova paidagogos, což byl ve skutečnosti

otrok, který v bohatých rodinách pečoval o děti a vodil je do školy. Později tak byli označováni lidé, kteří se specializovali na výchovu.

Ve starověkém Řecku někteří filozofové formulovali zásady výchovy. Mezi tyto filozofi patřil např. Platón, Sokrates, Aristoteles, Demokritos apod.

Velký rozvoj nastal v této oblasti také v renesanci a humanismu. V tomto období, totiž žil J. A. Komenský, který je považován za zakladatele pedagogiky.

Jan Amos Komenský

Místo narození Jana Amose Komenského není známo, ale pravděpodobně se natrodil v Uherském Bodě nebo v Nivnici.

Pocházel z měšťanské rodiny. Žil s rodiči v Uherském Brodě a po smrti rodičů se o něj staral jeho teta.

Studoval na latinské škole v Přerově a na vysokou školu odešel do Německa. Po škole pak působil na přerovské latinské škole jako rektor.

Poté odešel do Fulneku, kde byl rektorem a poznal zde svoji první ženu Magdalénu.

Po porážce stavovského povstání se skrýval v Čechách a na Moravě. Nechtěl přijmout katolickou víru.

Po roce skrývání mu žena a dvě děti zemřeli na mor.

Odešel do Brandýsa, kde se seznámil s druhou ženou. Celkem byl ženatý třikrát.

Později odešel do exilu do Lešna, kde byl zvolen biskupem a zástupcem rektora gymnázia.

Zde se začal zajímat o pedagogiku a napsal v tomto období i některá díla.

Konec svého života strávil v Holandsku v Amsterdamu, kde také zemřel.

J. A. Komenský je pohřben v Naardenu.

Mezi jeho pedagogická díla patří např.

Velká didaktika:

- ve které výchovu rozdělil do 4 stupňů po šesti letech:
 - do 6 let mateřská škola

- do 12 let povinná školní docházka
- do 18 let latinské školy a gymnázia
- poté univerzity

Mezi další jeho díla patří např. **Brána jazyků otevřena, Labyrint světa a ráj srdce, Informatorium školy mateřské** apod.

Vztah pedagogiky k ostatním vědám:

Pedagogika se opírá o poznatky z vědních oborů jakými je např.

- **Filozofie** – věda o zákonech přírody, společnosti a myšlení. Pedagogika chce řešit problémy, o kterých filozofie pouze přemýšlí
- **Psychologie** – napomáhá pedagogice lépe poznat vychovávaného jedince
- **Sociologie** – pomáhá pedagogice lépe poznat prostředí, ve kterém se výchova odehrává
- **Ekonomie**
- **Etika** – pomáhá pedagogice stanovit ideál správného jednání
- **Biologie** – poskytuje znalosti o lidském těle, pomáhá člověka lépe poznat, vytvořit pro něj rozvrh apod.

Předmětem pedagogiky je:

- **výchova dětí a mládeže**
- **žák a učitel**, žák je objekt i subjekt výchovy a učitel řídící činitel
- **rodina**
- **organizace pro děti a mládež**
- **masové komunikační prostředky**

Metody pedagogiky:

Historicko-srovnávací metoda:

- rozbor výchovných koncepcí v jednotlivých etapách vývoje společnosti
- analýza výchovné praxe v různých pedagogických institucích
- výchovné ideje klasiků pedagogiky a filozofů

Klasické metody:

- **Pozorování** – cílevědomé a plánovité sledování jevu nebo osoby, u které se tento jev vyskytuje, v jeho přirozených podmínkách pozorování může být:
záměrné x nezáměrné
krátkodobé x dlouhodobé
otevřené (my sami) x skryté (pomocí videotechniky)
- handicapovaných se zaměřujeme na pozorování určité odchylky v oblasti, ve které máme pocit, že odlišuje např. od běžného dítěte.
- **Experiment (pokus)** – zkoumají se reakce záměrně navozené pedagogické jevy v předem
připravených a kontrolovaných podmínkách
- **Rozhovor** – komunikace mezi výzkumným pracovníkem a dotazovanou osobou
- individuální x skupinový
- **Dotazník** – písemná forma otázek a odpovědí, díky nimž získáváme názory klientů. Dotazníkem získáme v krátkém čase poměrně velké množství odpovědí. Ne všechny odpovědi musí být ale pravdivé.
- otevřený x uzavřený x polootevřený
- strukturovaný (otázky jsou řazeny do skupin podle tématu) x nestrukturovaný
- v uzavřeném dotazníku by měly být alespoň tři možnosti výběru
- dotazník může být určen rodičům klienta, škole, spolužákům, řediteli apod. snažíme se jím zjistit názor lidí na určité téma. Dotazník bývá často anonymní.

Někdy je ale možné využívat i **speciálně pedagogické metody**:

- **osobní anamnéza** – popis dosavadního vývoje např. v oblasti zdraví
- **rodinná anamnéza** – popis členů rodiny, problematika rodiny
- **sociální anamnéza** – popis prostředí
- **diagnóza** – stanovení nějakého výsledku (např. zjištění autismu, mentální retardace apod.)
- **kazuistika** – vytvoření příběhu klienta, který zachycuje jeho vývoj v tělesné, psychické a sociální oblasti
- **katamnéza** – sledování stavu klienta i po jeho vyléčení